

ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ЩОДО ТАК ЗВАНОВОГО ГЕОПОЛІТИЧНОГО ЗМАГАННЯ ЗА УКРАЇНУ

Автор переконаний, що політична криза в Україні в кінці 2013 – першій половині 2014 років, не є наслідком геополітичного змагання провідних акторів світової політики. Наразі в Україні йде боротьба між цінностями європейськими й так званого «руського мира».

Ключові слова: Україна, геополітика, Росія, Захід, «русский мир».

Author is convinced that political crisis in Ukraine in the end of 2013 - first half of 2014 is not the result of geopolitical competition between leading actors in world politics. Currently in Ukraine there is a struggle between European values and the so-called "Russian world."

Keywords: Ukraine, geopolitics, Russia, West, "Russian world".

Автор убежден, что политический кризис в Украине в конце 2013 - первой половине 2014, не является следствием геополитического соревнования ведущих акторов мировой политики. Сейчас в Украине идет борьба между ценностями европейскими и так называемого «русского мира».

Ключевые слова: Украина, геополитика, Россия, Запад, «русский мир».

Кінець 2013 і початок 2014-го років, як уважають окремі знавці світової політики, проходить під знаком геополітичного змагання за Україну між Російською Федерацією і Заходом [1-2; 4]. Видається нам, що вони не зовсім

---

* д.і.н., професор, заступник директора Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

досконало вивчили українську історію та сучасні реалії, демонструючи нерозуміння, як мінімум, двох засадничих речей. По-перше, герць між Росією і ЄС за домінування в Україні, ще не й розпочинався, попри понад 22 роки, що відділяють нас від часу розпаду СРСР. Тож зрозуміло, чому Росія, що досі вважає Україну своєю вотчиною, дуже дратується, коли Захід «втручається» у справи України. По-друге, український Євромайдан 2013-2014 років продемонстрував усьому світові, що наразі в Україні відбувається боротьба між цінностями європейськими й так званого «русского мира». Від того, чи здобудуть перемогу прихильники ідеї громадянського суспільства, яке контролюватиме дії влади, чи українці й надалі будуть миритися з тими, хто сповідує цінності доби Середньовіччя, в основі яких контроль влади над територією, що, як щиро вважають чільні представники поваленого режиму Януковича і їх патрони у Кремлі, віддана їм для розграбування, залежить відповідь на питання, в якому напрямку розвиватиметься Україна.

Щодо геополітичного вибору України, то залежить він, власне, від самих українців. Адже Росія навряд чи змириться з остаточною втратою території, яка упродовж майже 350 років була «перлиною» Російської імперії. Західний світ, що навіть у часи своєї найбільшої могутності на початку 1990-х років не ставив під сумнів право контролю Росії над теренами колишнього СРСР, а лише скористався слабкістю Росії і взяв те, що вже їй не належало (йдеться про вступ до НАТО і ЄС країн Балтії і держав Варшавського договору), також не помічник українцям. Якби Україна насправді була важливою для Заходу, він би, по-перше, не тиснув на українську владу у питанні ядерного роззброєння на початку 1990-х, наслідком чого стала, у тому числі, й анексія Росією Криму у 2014 році. По-друге, не закуповував би значні обсяги російських вуглеводнів і не будував в обхід України газопроводи на кшталт Північного і Південного потоків, а дбав, натомість, про розвиток альтернативних джерел енергопостачання. Й, нарешті, реформував би своє податкове законодавство у спосіб, що унеможливило для представників клептократичних режимів усіх мастей збереження ресурсів,

вкрадених у підвладного їм населення, насамперед у західних банках та офшорах. Виконавши усе це, чільникам західних держав не треба було б червоніти за мізерний вплив санкцій щодо чільних представників адміністрації російського президента В.Путіна, що зухвало розтоптав міжнародне право, здійснивши анексію українського Криму і перманентно підтримуючи сепаратистські рухи на сході і півдні України.

Відтак, маємо констатувати, що майбутнє Української держави - в руках самих українців. Про перспективи повернення Україні статусу Малоросії у складі імперії імені Путіна, звісно, не йдеться, адже це шлях в нікуди, точніше, у напрямку втрати державності. Щодо перспектив України як європейської держави, то нам усім слід пам'ятати про небезпеки, які підстерігають на цьому шляху.

Головна з них (і це підтвердила російська окупація Криму) - проблема територіальної цілісності України, позаяк загальновідомим є геополітичний поділ України на європейськи орієнтовані захід і центр та орієнтовані на Росію схід і південь держави. Це об'єктивна реальність, що сформувалася внаслідок багатовікової бездержавності України. Адже Україна в сучасних кордонах сформувалась, як відомо, у 20-50-х роках ХХ століття у складі Радянського Союзу, завдяки вольовим рішенням Кремля, а її територіальна цілісність забезпечувалася такими чинниками як репресії, денационалізація й русифікація. Найбільше вплив цих чинників відчули мешканці сходу і півдня України, більшість з них донині мають радянську ідентичність. Зважаючи на чисельну перевагу населення східних і південних областей України у складі населення держави, Україна у час президентських або парламентських виборів завжди вирішуватиме складну геополітичну дилему – Росія чи Європа. Досвід понад 20-літнього періоду новітнього державотворення показує, що цей вибір практично завжди був на користь Росії через суто кількісну перевагу виборців південного сходу України.

Для уникнення загрози поділу України слід уважно вивчити новітній досвід об'єднання Західної і Східної Німеччини. Він, зокрема, засвідчує, що

головним джерелом могутності держави та єдності її території є показники економічного розвитку, головний з-поміж яких - рівень життя населення. Щодо України це означатиме наступне: підвищення рівня життя українців до середньоєвропейського відкине питання поділу України на маргінес. Відтак досягнення єдності України можливе за умови проведення радикальних реформ в усіх сферах життя суспільства за західним зразком.

У разі успіху реформ питання геополітичного вибору України втратить свою актуальність, а об'єднана Європа нарешті зверне свої погляди на Україну. Адже, як підкреслив у своїй промові в кімнаті засідань при палаті громад британського парламенту 29 травня 1935 року Ланселот Лоутон, українську проблему «надто довго ігнорували – просто тому, що розглядати її, а тим більше, намагатися вирішити – справа дуже клопітна. Але ця проблема, що має глибокі й заплутані історичні корені, сьогодні набуває безпрецедентної гостроти... То який сенс зображувати мир, коли миру немає? Його й не буде доти, доки українська проблема не знайде належного вирішення» [3]. Дослухатися до цих слів – означає відвернути загрозу нової світової війни.

Список використаних джерел:

1. Едвард Лукас: Європа не зрозуміла — що насправді відбувається геополітичне змагання з Росією // День. – 2013. – 6 грудня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://m.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/edvard-lukas-ievropa-ne-zrozumila-shcho-naspravdi-vidbuvaietsya-geopolitichne>.
2. Експерт: Україна стала заручником у геополітичній грі великих світових суперників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.for-ua.com/politics/2014/02/20/192521.html>

3. Из промови Ланселота Лоутона в кімнаті засідань при палаті громад 29 травня 1935 року, Лондон // День. – 2014. - № 12-13. – 24-25 січня.
4. Політолог: Київ мусить відстояти власні інтереси у великому геополітичному змаганні за Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://xpress.sumy.ua/news/politics/6027>